

De luxe om neutraal te blijven

20/09/2013 | Wouter hillaert

In de nieuwe versie van 'Jerusalem' doen vier muzikanten mee. Gael Maleux

Voor het theaterduo Berlin heeft Jeruzalem iets van een doktersbezoek: als het probleem blijft aanslepen, moet je een nieuwe afspraak maken. En dus volgt na tien jaar nu de remake van hun debuut.

In 2003 trad Berlin voor het voetlicht met *Jerusalem*: een filmisch drieluik in het theater, over wellicht de meest complexe stad ter wereld. Op drie aansluitende schermen passeerden toen, als één documentaire, sfeervolle ochtendbeelden van de Heilige Stad, close-ups van de drie religies die er tegen elkaar aanschurken en sprekende koppen die tekst en uitleg gaven.

Jerusalem ving het kerndrama van Jeruzalem in een geconcentreerde artistieke vorm: te veel botsende overtuigingen op één kleine ruimte. Je kreeg de stad te zien als een versplinterd scherm waarop iedereen zijn eigen historische emoties projecteert. Terwijl links Palestijnen in een vluchtelingenkamp stenen gooien naar een nabijgelegen Joodse nederzetting, werkt zich elders op hetzelfde scherm de andere kant in beeld.

Jerusalem presenteerde de werkelijkheid zoals ze is: meerduldig, vluchtig en ongrijpbaar. Dat zei ook veel over onze blik van hieruit: wij hebben de luxe om niet noodzakelijk kamp te hoeven kiezen.

Ouder en amper wijzer

Intussen maakte Berlin een steile opgang door, met internationale weerklank, terwijl het Israëliësch-Palestijns conflict verder verzandde in uitzichtloze tegenstellingen. Tijd voor een actualisering, vonden Yves Degryse en Bart Baele van Berlin. Opnieuw trokken ze met de camera gewapend naar Jeruzalem.

‘Deze stad ligt niet op weg naar ergens’, zo verklaart een van hun vele geïnterviewde stemmen aan het begin van de documentaire. ‘Je gaat ernaar toe, en dan ben je er. Jeruzalem is een bestemming.’

Jerusalem 1.2 herneemt 90 procent van het oorspronkelijke materiaal op de achtergrond, maar voegt er vooraan op scène twee kleinere schermen aan toe, links en rechts. Samen vormen ze een dubbel canvas voor extra commentaar van vooral sprekende koppen van toen, maar dan tien jaar ouder. En amper wijzer. Ze blikken terug.

De actualisering is een zelfbespiegelende retrospectieve geworden. Tot twee keer toe stopt de Joodse leraar Mike zelfs het glijdende beeld, en dus de hele voorstelling, voor een extra duidende commentaar op zijn kleine scherm. Aan de overkant haalt zijn Palestijnse opponent Munir simpelweg de schouders op.

Niet alleen is het drieluik na tien jaar meer een tweestrijd geworden, met de christenen nu in een bijna onbeduidende rol. Ook het gesprek tussen Joden en Palestijnen, dat de versie van 2003 afsloot tegen valavond, lijkt te zijn opgegeven.

De muur is voleindigd, de impasse voor Palestijnen totaal. *Jerusalem 1.2* verhult dat niet: Joodse stemmen hebben ook in de documentaire het volle overwicht gekregen, en de hoop op dialoog is gewisseld voor de troostrijke aanpak van vier toegevoegde live muzikanten.

Er rest anno 2013 blijkbaar niet meer dan observeren. Maar dat maakt de impact van deze productie niet minder groot, wel integendeel.

Jerusalem 1.2 toont zowel de artistieke rijping van Berlin als de verdere verstarring van het conflict. ‘Er bestaat in deze situatie geen compromis’, zegt Mike. ‘Het is een *zero-sum game*.’

:

‘Jerusalem 1.2’ toont zowel de artistieke rijping van Berlin als de verdere verstarring van het conflict